

IFRS 11 Joint Arrangements

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Reidar Ludvigsen
Senior manager, Deloitte Audit & Advisory

Bachelor i økonomi og administrasjon
Sergej Malytchev
Senior Deloitte Audit & Advisory

I mai i år publiserte IASB regnskapsstandarden IFRS 11 Joint Arrangements (Felleskontrollerte ordninger¹). Artikkelen omhandler anvendelse av bestemmelsene i standarden og konsekvensene av disse.

Standarden skal erstatte IAS 31 *Andeler i felleskontrollert virksomhet*. Samtidig publiserte IASB regnskapsstandardene IFRS 10 *Consolidated Financial Statements*, IFRS 12 *Disclosure of Involvement with Other Entities*, IAS 27 *Separate Financial Statements (revised)* og IAS 28 *Investments in Associates and Joint Ventures (revised)*. Alle fem standardene har ikrafttredelsestidspunkt 1. januar 2013, og må anvendes samtidig med unntak av IFRS 12. Standardene er foreløpig ikke godkjent av EU. IFRS 11 kan medføre endret regnskapsføring for enkelte felleskontrollerte ordninger. Endringene vil medføre at foretak i større grad må vurdere juridisk struktur, avtalevilkår og andre fakta for å avgjøre klassifisering av ordningen. I IFRS 11 er det substansen i ordningen som er den avgjørende faktoren for regnskapsføring, og ikke den juridiske strukturen som i IAS 31. I tillegg er valgdgangen til å benytte bruttometoden ved regnskapsføring av felleskontrollerte

foretak² i IAS 31 fjernet, noe som medfører at egenkapitalmetoden er eneste metode som kan anvendes.

For foretak i bransjer som olje- og gassutvinning, kraftproduksjon og eiendom hvor felleskontrollerte ordninger er utbredt, kan endring av regnskapsmetode medføre endringer i samtlige linjer i årsregnskapet, selv om totalresultat og totalbalanse forblir uendret.

Slike endringer kan påvirke finansielle nøkkeltall (for eksempel gjeldsgrad, bruttomargin og avkastning på investert kapital), interne prestasjonsmål og grunnlaget for lånebetingelser. I tillegg vil felleskontrollerte virksomheter som leverer positivt resultat, redusere resultat før skatt for det rapporterende foretaket.

Vi vil i det følgende gå gjennom hovedtrekkene i den nye standarden, påpeke endringer sammenlignet med IAS 31, og se på konsekvenser den nye standarden kan ha for regnskapet.

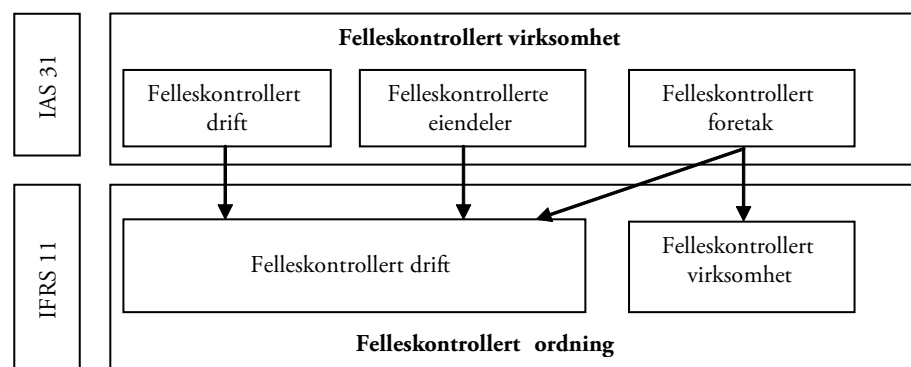
Artikkelen representerer forfatterens egen oppfatning av bestemmelsene i IFRS 11 og konsekvensene av disse.

Bakgrunn

IFRS 11 ble satt på agendaen av IASB som en del av et større prosjekt hvor formålet har vært å redusere forskjeller mellom IFRS og US GAAP. IASB identifiserte spesielt to forhold ved IAS 31 som forhindret god finansiell rapportering av felleskontrollerte ordninger. Det første forholdet knyttet seg til at struktur på ordningen var avgjørende for hvordan en felleskontrollert ordning skulle regnskapsføres. Det andre forholdet var valgmuligheten som IAS 31 tillot for regnskapsføring av andel i felleskontrollert foretak til enten bruttometoden eller egenkapitalmetoden. Valgmuligheten medførte at like ordninger kunne regnskapsføres ulikt i forskjellige foretak, noe som igjen gjorde sammenligning av finansiell rapportering vanskelig.

Felleskontrollert ordning og felles kontroll

Felleskontrollert ordning er et samlebegrep for ordninger som i IFRS 11 blir definert som felleskontrollert drift³ og felleskontrollert virksomhet⁴. IAS 31 delte felleskontrollerte ordninger inn i kategoriene felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollert foretak. I IFRS 11 er gruppene felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler slått sammen. En felleskontrollert ordning eksisterer når det foreligger en bindende avtale mel-

² Artikkelen benytter begrepene felleskontrollert foretak og felleskontrollert virksomhet. Felleskontrollert foretak er oversettelsen av «jointly controlled entity» i IAS 31, mens felleskontrollert virksomhet er vår oversettelse av «joint venture» i IFRS 11.

³ Vår oversettelse av «joint operation».

⁴ Vår oversettelse av «joint venture».

¹ Vår oversettelse.

lom deltakere som gir to eller flere av deltakerne felles kontroll over en økonomisk aktivitet. Felles kontroll er dermed en avgjørende faktor for om det foreligger en felleskontrollert ordning eller ikke.

For at felles kontroll skal foreligge, må den bindende avtalen gi alle deltakerne, eller en gruppe av deltakere i fellesskap, kontroll over ordningen. I tillegg krever beslutninger om relevante aktiviteter enstemmighet blant deltakere, eller en gruppe av deltakere som i fellesskap har kontroll over ordningen.

Ifølge IFRS 11 er relevante aktiviteter de aktivitetene som betydelig påvirker avkastningen fra ordningen. IFRS 11 presiserer ikke hvilke aktiviteter som anses som betydelige og som påvirker avkastningen fra ordningen. IFRS 10 gir eksempler på hva som kan være å anse som relevante aktiviteter; kjøp og salg av varer og tjenester, opptak eller tilbakebetaling av lån, kjøp eller salg av eiendeler, og forskning og utvikling av nye produkter eller prosesser. Beslutninger om relevante aktiviteter kan da være avgjørelser om drift og finansiering av ordningen.

Eksempel⁵ – vurdering av felles kontroll

Tre deltakere A, B og C har henholdsvis 50 %, 25 % og 25 % andel av stemmerettighetene i en ordning. Det foreligger en kontraktbasert avtale som krever minst 75 % av stemmene for å ta beslutninger om relevante aktiviteter i ordningen. Selv om A kan blokkere enhver beslutning, kontrollerer ikke A ordningen da A trenger støtte fra enten B eller C. A, B og C har dermed kontroll over ordningen i fellesskap. Selv om A, B og C kontrollerer ordningen i fellesskap, er det flere kombinasjoner som kan gi 75 % av stemmene (A og B eller A og C). Dersom avtalen mellom deltakerne spesifiserer hvilken kombinasjon av deltakere (A og B eller A og C) som krever enstemmighet i beslutningene om de relevante aktivitetene, anses ordningen som en felleskontrollert ordning.

To kategorier av felleskontrollerte ordninger

Klassifisering av felleskontrollert ordning avhenger av rettighetene og forpliktelsene deltakerne har i den felleskontrollerte ordningen. Se nærmere om klassifiseringen nedenfor. Dette prinsippet er en endring fra IAS 31 hvor det er strukturen på ordningen som avgjør klassifiseringen, noe som medfører at regnskapsprodusenter

A, B og C: De tre deltakere A, B og C har henholdsvis 50 %, 25 % og 25 % andel av stemmerettighetene i en ordning.

kan styre klassifiseringen. For eksempel er felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsført etter bruttometoden. Dersom samme ordninger ble strukturert som f.eks. aksjeselskap, ville de bli klassifisert som felleskontrollert foretak, og deltakerne kunne velge mellom å anvende bruttometoden eller egenkapitalmetoden.

I IFRS 11 blir felleskontrollerte ordninger hvor deltakere har rettigheter til eiendeler og ansvar for forpliktelsene direkte, klassifisert som felleskontrollert drift. Dette i motsetning til felleskontrollerte ordninger hvor deltakere har rettigheter til netto eiendeler som blir klassifisert som felleskontrollert virksomhet.

Klassifisering av felleskontrollert ordning

Når felleskontrollerte ordninger skal klassifiseres, må deltakerne først vurdere strukturen til den felleskontrollerte ordningen. Strukturen er avgjørende for vurderingen av rettighetene og forpliktelsene til deltakerne. I de tilfellene hvor en felleskontrollert ordning ikke er strukturert som en separat juridisk enhet⁶, blir den generelt klassifisert som

felleskontrollert drift da deltakerne i slike tilfeller vil ha rettigheter til eiendeler og må svare for forpliktelser direkte. For felleskontrollerte ordninger som er strukturert gjennom en separat juridisk enhet, må en grundigere vurdering av strukturen, og ordningen som sådan, utføres for å avgjøre hvordan den felleskontrollerte ordningen skal klassifiseres.

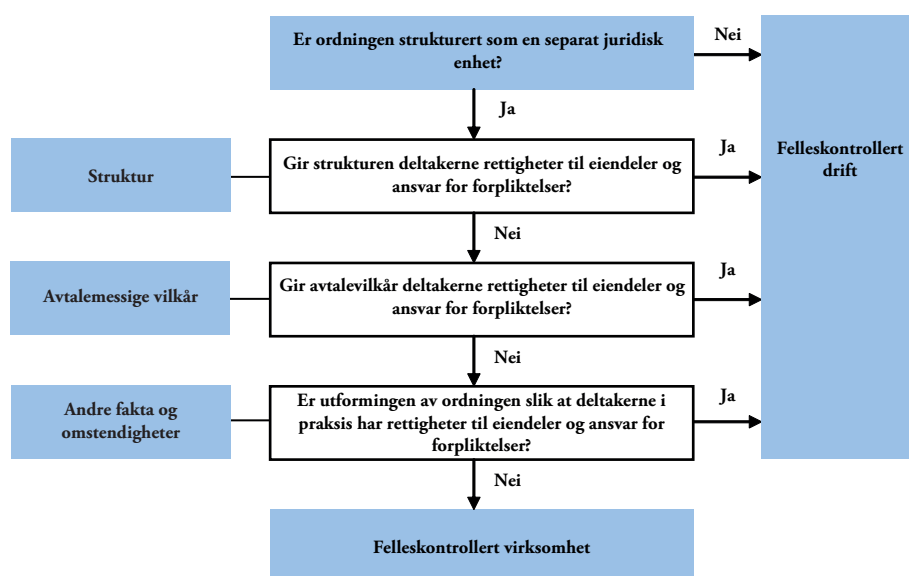
Dersom strukturen gir deltakerne ubegrenset ansvar for forpliktelsene ordningen pådrar seg, indikerer dette at ordningen er felleskontrollert drift. En struktur som gir deltakerne begrenset ansvar for forpliktelsene, for eksempel et aksjeselskap, vil være en indikasjon på at ordningen er felleskontrollert virksomhet.

I tillegg må substansen i ordningen vurderes, herunder vurdering av avtalevilkår, og om noen av vilkårene kan medføre en reversering av strukturens innvirkning på deltakernes rettigheter og forpliktelser i ordningen. Dette kan være tilfelle dersom den bindende avtalen bestemmer at deltakerne direkte er ansvarlige for krav fra tredjepart eller etablerer en deling av inntekter og kostnader basert på den relative innsatsen til deltakerne.

5 Hentet fra IFRS 11 B8.

6 Vår oversettelse av «separate vehicle».

Videre må andre fakta og omstendigheter vurderes for å se om de kan gi deltakere rettigheter til eiendeler og ansvar for forpliktelsene. I en ordning hvor aktivitetene utføres kun for å selge hele produksjon til deltakerne, indikerer dette at deltakerne har rett til tilnærmet alle økonomiske fordeler eiendelene genererer. I slike tilfeller er det også vanlig at deltakerne forhindrer ordningen å selge produksjon til tredjepart. Dette medfører at kontantstrømmene fra deltakerne er de som i prinsippet dekker forpliktelsene som ordningen pådrar seg. Dersom det er tilfelle at opprettholdelsen av produksjon i ordningen er tilnærmet avhengig av kontantstrømmen fra deltakerne, indikerer dette at deltakerne har et ansvar for forpliktelsene i ordningen.

Eksempel – klassifisering av felleskontrollert ordning

Fakta

Selskap A eier et uutviklet område med betydelige gassforekomster i Nordsjøen. For at gassutvinningsprosjektet på dette området skal være økonomisk levedyktig, må det bygges et anlegg for flytende metangass (LNG) og etableres hensiktsmessig logistikk-system for salg. Selskap A inngår en felleskontrollert ordning med selskap B for drift av anlegget og etablering av logistikk-systemet. Avtalen innebærer at selskap A og selskap B skal bidra med henholdsvis det uutviklede området med betydelig gassforekomster og kontanter inn i selskap C. Selskap A og selskap B har 50 % eierandel hver i selskap C. Selskap C er organisert som et aksjeselskap hvor verken selskap A eller B i utgangspunktet har ansvar for forpliktelsene til selskap C.

Avtalen mellom selskap A og B spesifiserer følgende hovedpunkter:

- Selskap A og B oppnevner hver to medlemmer til styret i selskap C. Styret må enstemmig beslutte strategi og investeringer for selskap C.
- Den daglige driften av LNG-anlegget og logistikk-systemet sammen med medfølgende bygge- og anleggsvirksomhet utføres av selskap B i samsvar med beslutningene som er tatt mellom selskap A og B i fellesskap. Selskap C skal refundere selskap B for medgåtte kostnader i forbindelse med driften og medfølgende aktiviteter.
- Selskap C er selv ansvarlig for sine forpliktelser i forbindelse med den utførte virksomheten av produksjon/salg av gass og annen type virksomhet utført i selskap C.
- Fortjeneste og utbytte fra selskap C deles likt mellom Selskap A og B.

Avtalen spesifiserer at deltakere verken har rettigheter til eiendeler eller ansvar for forpliktelser i selskap C.

Selskap C beslutter å ta opp et lån på CU 700 for å finansiere utbygging av LNG-anlegget. De totale estimerte kostnadene knyttet til utbyggingen er på CU 1000. Låneavtalen spesifiserer at låntaker kan søke regress fra selskap A og B hvis selskap C misligholder låneavtalen i løpet av utbyggingsprosessen. Dette regresskravet gjelder bare under utbyggingsfasen og ikke i produksjonsfasen av virksomheten i C, fordi låntakerens oppfatning er at virksomheten klarer å betjene sine likviditetsmessige forpliktelser når salget av gassen har startet. Låntaker opprettholder pant i LNG-anlegget også gjennom produksjonsfasen.

Konklusjon

Den felleskontrollerte ordningen mellom A og B er strukturert gjennom en separat juridisk enhet i form av et aksjeselskap som innebærer avstand mellom deltakere og selskapets eiendeler og forpliktelser. Avtalen mellom selskap A og B spesifiserer at de har rettigheter til netto eiendeler i selskap C, og ikke at de har rettigheter til eiendeler eller ansvar for forpliktelser i selskap C direkte. Lånets regressklausul i selskap C, som gjelder i utbyggingsfasen av virksomheten i selskap C, impliserer ikke i seg selv at selskap A eller B har direkte ansvar for forpliktelser til selskap C. Selskap A og B har sine egne avsetninger i selskapsregnskapene i løpet av utbyggingsfasen for et eventuelt mislighold av lånet fra selskapet C sin side. Det eksisterer ingen andre indikasjoner på at verken selskap A eller B har rettigheter til de vesentligste økonomiske fordeler eller ansvar for forpliktelser knyttet til eiendeler eller gjeld i selskap C. Denne felleskontrollerte ordningen klassifiseres som felleskontrollert virksomhet.

Regnskapsføring av felleskontrollerte ordninger

Felleskontrollert drift – konsernregnskap og selskapsregnskap

Deltakerne i felleskontrollert drift skal både i konsernregnskapet og selskapsregnskapet regnskapsføre sin andel av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i samsvar med relevante standarder.

Felleskontrollert virksomhet – konsernregnskap

Deltakelse i en felleskontrollert virksomhet regnes etter IFRS 11 som en investering. Når ordningen er klassifisert som felleskontrollert virksomhet, skal deltakere som har felles kontroll (eller betydelig innflytelse) anvende egenkapitalmetoden i konsernregnskapet i samsvar med bestemmelsene i IAS 28 (*revidert*) med unntak av enkelte tilfeller definert i IAS 28. Selve mekanikken i egenkapitalmetoden er ikke endret i den reviderte IAS 28.

Felleskontrollert virksomhet – selskapsregnskap

I selskapsregnskapet skal deltakelse i felleskontrollert virksomhet regnskapsføres i samsvar med IAS 27 *Separate Financial Statements (revised)*, som gir valgfrihet mellom å regnskapsføre investeringen til kost eller i samsvar med IFRS 9 *Financial Instruments*.

Deltakere som ikke har felles kontroll eller betydelig innflytelse, skal i konsernregnskapet regnskapsføre investeringen etter bestemmelsene i IFRS 9.

	Felleskontrollert virksomhet	Felleskontrollert drift
Konsernregnskap	Egenkapitalmetoden	Regnskapsføre andel av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader som oppstår i ordningen i samsvar med relevante standarder
Selskapsregnskap	Valgmulighet: • kost eller • i samsvar med IFRS 9	

Konsekvenser av de nye reglene

IFRS 11 kan få konsekvenser på blant annet følgende områder:

Nøkkeltall og lånevilkår

Ordninger som under IAS 31 ble klassifisert som felleskontrollert foretak, vil nå bli klassifisert som enten felleskontrollert drift eller felleskontrollert virksomhet. Utfallet av klassifisering og tidligere valgt regnskapsmetode vil påvirke hvor stor endringen i regnskapsføringen vil være.

For felleskontrollert foretak som tidligere ble regnskapsført ved bruk av bruttometoden, og som blir klassifisert som felleskontrollert drift under IFRS 11, vil endringene være begrenset. I motsatt tilfelle hvor egenkapitalmetoden er anvendt, vil endringen for å regnskapsføre eiendeler og forpliktelser medføre endringer på flere og i noen tilfeller samtlige regnskapslinjer. Dette er også tilfellet for felleskontrollerte foretak som regnskapsføres etter bruttometoden og som må anvende egenkapitalmetoden i henhold til IFRS 11.

Slike endringer i regnskapsmetode fra bruttometoden til egenkapitalmetoden, eller motsatt, kan igjen påvirke beregning av finansielle nøkkeltall og annen intern prestasjonsmåling i foretaket, samt beregningen av lånevilkår.

Skattekostnad

Foretak må også vurdere eventuelle effekter en implementering av IFRS 11 kan medføre på skattekostnaden i regnskapet. Et foretak som har en investering i en felleskontrollert virksomhet som går med overskudd, og som må endre regnskapsmetode fra bruttometoden til egenkapitalmetoden etter IFRS 11, vil få redusert foretakets resultat før skatt. Årsaken er at skattekostnaden til den felleskontrollerte virksomheten ikke lenger vil inngå i foretakets skattekostnad, da resultatandelen presenteres netto.

Økt tids- og ressursbruk

Ved at IFRS 11 klassifiserer felleskontrollerte ordninger etter substans i stedet for struktur, vil det ofte kreves inngående vurderinger av avtalevilkår og andre omstendigheter. Dette vil igjen medføre økt tids- og ressursbruk fra regnskapsprodusentenes side.

Oppsummering

Som belyst foran, medfører endringene i IFRS 11 at det ofte vil kreves en grundigere vurdering av avtalevilkår og andre forhold for å avgjøre klassifiseringen av en felleskontrollert ordning. Konklusjonen av denne vurderingen vil være viktig da tidligere valgmuligheter i regnskapsføringen nå har blitt fjernet. Endringene i IFRS 11 kan blant annet påvirke finansielle nøkkeltall og regnskapsmessig skattekostnad. Regnskapsprodusenter med betydelige investeringer i felleskontrollerte virksomheter bør tidlig starte analyse av kontrakter og annen dokumentasjon av betydning for å vurdere klassifiseringen av felleskontrollerte ordninger for å få kartlagt hvor store effekter eventuelle endringer i regnskapsmetode vil få.

En enkel, effektiv
og forutsigbar
IKT-hverdag

Komplette løsninger til regnskapsbransjen

Vi ønsker at et regnskapsbyrå skal ha en enkel, effektiv og forutsigbar IKT-hverdag. Det betyr få, men kunnskapsrike leverandører.

Hos DI Systemer handler du direkte med leverandøren av produksjons-, drifts- og kvalitets-sikringssystemet – uten mellomledd. Vil du ha tilleggsløsninger som for eksempel skanning og avstemming, tar vi ansvar for leveransen. Ønsker du ekstern IKT-drift (ASP-løsning), kan du overlate det til samme leverandør. Erfaringer og nye ideer utveksles i eget brukerforum.

DI Systemer ønsker også å tilfredsstille krav og ønsker om løsninger fra byråets kunder. Vi kan hjelpe deg med elektronisk transaksjonsutveksling med for eksempel bransjespesifikke løsninger, onlineløsninger eller tilgang til egne data via en internettportal.

Dette er hva vi mener med komplette løsninger til regnskapsbransjen.

E-post: di@disystemer.no
Telefon: 73 82 76 00 [Trondheim]
22 78 27 20 [Oslo]

www.disystemer.no